

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **J. B.**, zastoupen Mgr. Ilonou Sedlákovou, advokátkou se sídlem Příkop 8, Brno, proti žalovanému: **Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie,** se sídlem Olšanská 2, Praha 3, proti rozhodnutí žalované ze dne 27. 9. 2011, čj. CPR-6351/ČJ-2011-9CPR-V237, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 28. 1. 2014, čj. 36 A 44/2011 - 29,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 14. 6. 2002, čj. SCPP-221/BR-OPK4-SV-2002 (dále jen „rozhodnutí o správním vyhoštění"), Policie ČR, Oblastní ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Brno, odbor pátrání a kontroly pobytu, Oddělení kontroly pobytu, uložila žalobci správní vyhoštění z českého území na dobu 10 let. V původním rozhodnutí o správním vyhoštění správní orgán nesprávně uvedl datum žalobcova narození. Dne 20. 12. 2003 správní orgán úředně opravil datum žalobcova narození, o čemž žalobce vyrozuměl dne 22. 12. 2003.

[2] Dne 19. 5. 2011 žalobce podal odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění, které žalovaný zamítl jako opožděné rozhodnutím ze dne 27. 9. 2011, čj. CPR-6351/ČJ-2011-9CPR-V237 (dále též „napadené rozhodnutí“).

II.

[3] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu ke Krajskému soudu v Brně. Krajský soud žalobu zamítl. Zdůraznil, že se námitkami uplatněnými v žalobě zabýval i v dalších řízeních, které se týkaly téhož žalobce. Základní otázkou, zda se rozhodnutí o správním vyhoštění týkalo žalobce, zda bylo žalobci řádně doručeno včetně opravy data narození a kdy nabylo právní moci, se krajský soud zabýval již ve věci sp. zn. 36 A 19/2011, v němž přezkoumával rozhodnutí policie o zajištění žalobce za účelem správního vyhoštění.

[4] Krajský soud poukázal na to, že správní orgán vyhotovil dne 20. 12. 2003 sdělení o opravě jména, příjmení a data narození žalobce, které žalobce převzal dne 22. 12. 2003. Soud neměl pochybnosti o pravosti žalobcova podpisu na dodejce, neboť byl shodný s žalobcovým podpisem i na dalších písemnostech založených ve spise. Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost v uvedené věci rozsudkem ze dne 16. 8. 2012, čj. 8 As 85/2011 - 42. K právní moci rozhodnutí o správním vyhoštění Nejvyšší správní soud uvedl, že stěžovatel nepředložil žádné přesvědčivé argumenty, proč by podpis na doručence neměl být jeho, netvrdil, kdo jiný mohl zásilku případně převzít, ani nevysvětlil, kde se v době doručení nacházel a proč by mělo být vyloučeno, že doručenku sám podepsal. Veškeré žalobcovy námitky stran právní moci rozhodnutí o správním vyhoštění byly tedy posouzeny jako nedůvodné již v předchozím soudním řízení. Lhůta k podání odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění již dávno uplynula. Krajský soud proto uzavřel, že napadené rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl žalobcovo odvolání ze dne 19. 5. 2011 jako opožděné, bylo věcně správné.

[5] Soud na závěr konstatoval, že věc projednal bez žalobcovy osobní účasti, ale v přítomnosti jeho zástupce. Žalobcův zástupce uvedl, že žalobce měl zájem se jednání zúčastnit, ale bránilo mu v tom neudělení víza. Žalobce totiž vykonává trest vyhoštění v délce 10 let uložený rozsudkem Městského soudu v Brně sp. zn. 89 T 82/2005, který nabyl právní moci 22. 7. 2005. Osobní účast žalobce na jednání by však nebyla podle krajského soudu žádným přínosem, neboť rozsah námitek byl dán žalobou a další námitky by soud nemohl posoudit s ohledem na dispoziční zásadu, která se uplatňuje ve správním soudnictví. Žalobce nebyl zkrácen na svých právech, pokud se jednání nezúčastnil, neboť byl v plném rozsahu zastoupen svým právním zástupcem.

III.

[6] Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Namítl, že v řízení před krajským soudem řádně uplatnil své základní právo na projednání věci ve své přítomnosti podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Dne 2. 1. 2014 požádal Policii ČR o udělení víza podle § 122 odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), za účelem řádného uplatnění svých procesních práv.

[7] Nesouhlasil s názorem krajského soudu, že jeho osobní účast na jednání by pro věc nebyla žádným přínosem a že nebyl zkrácen na svých právech, neboť byl v řízení

zastoupen. Podle čl. 38 odst. 2 Listiny má každý účastník právo, aby byla před soudem věc projednána v jeho přítomnosti tak, aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Soud rozhodl v jeho nepřítomnosti, ačkoli výslovně žádal o účast při ústním jednání.

IV.

[8] Žalovaný odkázal ve vyjádření ke kasační stížnosti na shromážděný spisový materiál. Zdůraznil, že se řádně a včas zabýval stěžovatelovou žádostí o udělení víza podle § 122 odst. 2 zákona o pobytu cizinců. Vízum však nebylo možné udělit, neboť stěžovatel je ve výkonu trestu vyhoštění. Žalovaný proto informoval stěžovatele, že pokud se hodlá osobně zúčastnit soudního jednání, musí nejprve požádat o přerušení výkonu trestu vyhoštění předsedu senátu příslušného soudu rozhodujícího v trestním řízení. Stěžovatel se neřídil uvedeným doporučením, a proto nyní nemůže namítat, že soud jednal v jeho nepřítomnosti.

V.

[9] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Nejprve je vhodné připomenout, že žalovaný namítl v řízení před krajským soudem opožděnost žaloby. Krajský soud zmínil tuto námitku v naračí části rozsudku, avšak dále se jí již nezabýval. Vzhledem k tomu, že krajský soud ve věci rozhodl rozsudkem, lze usuzovat, že žalobu nepovažoval za opožděnou. Je mu však třeba vytknout, že se včasností žaloby alespoň stručně nezabýval.

[12] Žalobou napadené rozhodnutí bylo vydáno 27. 9. 2011 a zástupci stěžovatele bylo doručeno dne 4. 10. 2011. Podle § 172 odst. 2 zákona o pobytu cizinců musí být žaloba proti správnímu rozhodnutí o vyhoštění podána do 10 dnů od doručení rozhodnutí správního orgánu v posledním stupni. Žalobce podal žalobu dne 12. 10. 2011 k Městskému soudu v Brně rozhodujícímu v občanském soudním řízení. Ten následně řízení zastavil podle § 104b zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen o. s. ř.), usnesením ze dne 19. 10. 2011, čj. 32 C 154/2011, a poučil žalobce o možnosti podat v jednoměsíční lhůtě žalobu proti rozhodnutí správního orgánu u soudu ve správním soudnictví.

[13] Žalobce podal správní žalobu ke Krajskému soudu v Brně dne 10. 11. 2011, tedy před uplynutím jednoměsíční lhůty od právní moci usnesení Městského soudu v Brně o zastavení řízení. Platí tedy, že žaloba byla podána dnem, kdy byla doručena soudu rozhodujícímu v občanském soudním řízení, tedy dne 12. 10. 2011. Desetidenní lhůta pro podání žaloby podle § 172 odst. 2 zákona o pobytu cizinců tak zůstala zachována.

[14] Základní kasační námitkou je tvrzení, že krajský soud neumožnil stěžovateli zúčastnit se soudního jednání, čímž porušil jeho základní právo podle čl. 38 odst. 2 věty první Listiny. Tato námitka není důvodná

[15] Podle čl. 38 odst. 2 věty první Listiny platí, že *„každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem*

prováděným důkazům.“ Výkon tohoto práva je přípustné omezit za splnění podmínek stanovených v čl. 4 Listiny, tedy pouze zákonem a tak, aby bylo šetřeno podstaty a smyslu omezovaného práva. Omezení musí být rovněž ukládána v souladu s principem rovnosti a nesmí být zneužívána k jiným účelům, než ke kterým byla stanovena.

[16] Podmínky výkonu práva na projednání věci v přítomnosti účastníka podle čl. 38 odst. 2 Listiny jsou pro oblast správního soudnictví blíže vymezeny a konkretizovány především v zákoně č. 150/2002 Sb., soudním řádu správním a v občanském soudním řádu, který se pro oblast správního soudnictví použije subsidiárně (§ 64 s. ř. s.). Podle § 49 odst. 1 s. ř. s. předseda senátu nařídí k projednání věci samé jednání a předvolá k němu účastníky. Neúčast řádně předvolaných účastníků nebrání projednání a skončení věci, nejsou-li dány důvody pro odročení (§ 49 odst. 3 s. ř. s.). Jednání může být z důležitých důvodů odročeno (§ 50 věta první s. ř. s.).

[17] Ústavní soud a Nejvyšší správní soud se opakovaně zabývaly tím, kdy je nepřítomnost účastníka řízení při jednání překážkou pro projednání věci, resp. důležitým důvodem pro odročení jednání podle § 50 s. ř. s. V rozsudku ze dne 17. 2. 2005, čj. 2 Afs 5/2005 – 96, Nejvyšší správní soud zdůraznil, že účastníku řízení musí být poskytnuta možnost zúčastnit se jednání před krajským soudem, uvedené právo však nelze vykládat tak, že by krajský soud nemohl v žádném případě jednat a rozhodnout v nepřítomnosti účastníka.

[18] V nálezu ze dne 28. 8. 2002, sp. zn. I. ÚS 729/01, Ústavní soud vyslovil, že *„respektuje právo obecného soudu posoudit, zda žádost o odročení, podaná účastníkem řízení, je v konkrétním případě podložena „důležitým důvodem“ ve smyslu citovaného ustanovení o. s. ř. Jinými slovy je zřejmé, že obecné soudy nejsou povinny akceptovat jakékoliv žádosti o odročení, neboť pak by v konkrétních případech mohlo ze strany některých účastníků řízení docházet k záměrným procesním obstrukcím.*“ V nálezu ze dne 2. 3. 1999, sp. zn. I. ÚS 40/98, Ústavní soud zdůraznil, že *„čl. 38 odst. 2 Listiny nezakotvuje obecnou povinnost soudů jednat vždy a za každých okolností v přítomnosti účastníků řízení, nýbrž toliko právo každého účastnit se jednání ve své věci. Jestliže se tedy účastník ani jeho právní zástupce nedostavili k ústnímu jednání před obecným soudem, ač o jeho konání byl advokát informován, nelze postup obecného soudu, který jednal v nepřítomnosti účastníka, považovat za protiústavní.*“

[19] Nepřítomnost účastníka může tedy být za určitých okolností překážkou pro projednání věci před soudem a důvodem pro odročení jednání. Tento závěr však nelze paušalizovat. Vždy je nutno zvolit řešení, které bude odpovídat konkrétní procesní situaci. Pokud se účastník ze soudního jednání včas a řádně neomluví, nebo omluvu nedoloží dostatečně závažnými důvody, není nezákonné a protiústavní, pokud je věc projednána v jeho nepřítomnosti.

[20] Ve spisu krajského soudu je založen úřední záznam ze dne 28. 11. 2013 o telefonickém rozhovoru s právní zástupkyní stěžovatele. Ta krajskému soudu telefonicky sdělila, že stěžovatel na žalobě trvá a chce se zúčastnit ústního jednání. Zástupkyně požádala o vyhotovení předvolání pro stěžovatele s tím, že mu je zašle sama. Zároveň požádala, aby jednání bylo nařízeno v dostatečném časovém předstihu. Krajský soud vyhověl telefonické žádosti právní zástupkyně stěžovatele a nařídil jednání až na 28. 1. 2014, tedy více než dva měsíce po podání žaloby. Krajský soud tedy poskytl procesním

stranám vstřícnou lhůtu k přípravě k jednání, s přihlédnutím k tomu, že předmětem řízení bylo správní vyhoštění cizince. Nejvyšší správní soud považuje tento časový odstup za dostatečný i s ohledem na to, že u žalob proti rozhodnutí o správním vyhoštění je dán zvýšený zájem na jejich urychleném vyřízení, a mají být projednávány přednostně (srov. § 56 odst. 3 s. ř. s.).

[21] Stěžovatelova zástupkyně převzala předvolání k jednání dne 11. 12. 2013. V předvolání ji krajský soud výslovně poučil, že pokud se ona ani stěžovatel včas nedostaví k jednání a ani včas nepožádají z důležitého důvodu o odročení jednání, může soud věc projednat a rozhodnout v jejich nepřítomnosti.

[22] Soud zaslal předvolání k ústnímu jednání rovněž stěžovateli na ukrajinskou adresu uvedenou v žalobě. Učinil tak nad rámec svých procesních povinností. Podle § 42 odst. 2 s. ř. s. totiž platí, že má-li účastník řízení zástupce, doručuje se pouze zástupci. Účastníkovi řízení se doručuje pouze tehdy, je-li mu uložena povinnost něco v řízení osobně vykonat. Ze soudního spisu však neplyne, že by stěžovatel musel v řízení něco osobně vykonat. Stěžovatelovo právo být předvolán a účasten projednání jeho věci bylo zachováno již tím, že soud doručil předvolání jeho právní zástupkyni.

[23] V průběhu ústního jednání dne 28. 1. 2014 se do jednací síně dostavil substituční zmocněnec právní zástupkyně stěžovatele a uvedl, že se žalobce chce zúčastnit ústního jednání, nebylo mu však uděleno vízum, neboť by muselo dojít k přerušení výkonu trestu vyhoštění. V současné době však toto nelze provést, neboť soud příslušný k přerušení trestu vyhoštění nemá k dispozici spis, který se nacházel u Ústavního soudu k rozhodnutí o jeho ústavní stížnosti. K tomu předložil sdělení žalovaného ze dne 8. 1. 2014, čj. CPR-513-1/ČJ-2014-9CPR-V227, ke stěžovatelově žádosti o udělení víza za účelem osobní účasti na jednání krajského soudu. V uvedeném sdělení žalovaný informoval stěžovatele, že podle § 122 odst. 2 zákona o pobytu cizinců policie uděluje vízum nebo povoluje vstup na území v době platnosti rozhodnutí o správním vyhoštění, pokud účelem pobytu na území je předvolání státního orgánu České republiky a věc nelze vyřídit z ciziny. Žalovaný konstatoval, že stěžovatel neměl ke dni 8. 1. 2014 platné rozhodnutí o správním vyhoštění. Ze spisového materiálu však vyplynulo, že byl rozsudkem Městského soudu v Brně sp. zn. 89 T 82/2005, který nabyl právní moci dne 22. 7. 2005, odsouzen za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí mimo jiné k trestu vyhoštění ve výměře 10 let. Stěžovatel se tedy nacházel ve výkonu trestu vyhoštění, nikoli ve výkonu správního vyhoštění. V takovém případě nebylo možné podle žalovaného udělit vízum podle § 122 odst. 2 zákona o pobytu cizinců, ale bylo třeba nejprve požádat předsedu senátu příslušného trestního soudu o přerušení výkonu trestu vyhoštění. Teprve v návaznosti na přerušení výkonu tohoto trestu by bylo možné stěžovateli udělit vízum či povolit vstup na české území.

[24] Dále zástupce stěžovatele předložil při ústním jednání nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 281/12 ze dne 5. 12. 2013. Ústavní soud jím zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 11. 2011, sp. zn. 3 To 480/2011, kterým Krajský soud v Brně zamítl jako opožděnou stížnost stěžovatele proti usnesení o odmítnutí návrhu stěžovatele na povolení obnovy řízení. Důvodem zrušení usnesení bylo, že krajský soud nesprávně vyhodnotil stížnost jako opožděnou, neboť mu byla podle spisového materiálu doručena včas.

[25] Stěžovatel byl v řízení před krajským soudem zastoupen právním zástupcem. Advokáti jsou ze zákona povinni chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy svého klienta. Zároveň jsou povinni důsledně využívat všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládají za prospěšné (srov. § 16 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů).

[26] Zástupkyni stěžovatele bylo datum ústního jednání známo již od 11. 12. 2013. Vzhledem k tomu, že zastupovala stěžovatele dlouhodobě, musela si rovněž být vědoma toho, že stěžovatel je ve výkonu trestu vyhoštění a že tato okolnost mu může zabránit v účasti na ústním jednání. Teprve dne 2. 1. 2014 však měla požádat žalovaného stěžovatelovým jménem o udělení víza nebo povolení vstupu na území podle § 122 odst. 2 zákona o pobytu cizinců. Nebylo zjištěno, že by zástupkyně stěžovatele následně učinila jakékoli další kroky, aby zajistila účast svého klienta na jednání u krajského soudu. Netvrdila ani neprokazovala, že podala žádost předsedovi senátu příslušného trestního soudu o přerušení trestu vyhoštění podle § 350h odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestního řádu) ve znění od 1. 1. 2014. Zásadní však je, že včas nekontaktovala ani krajský soud s případnou žádostí o odročení jednání do doby, než bude o přerušení trestu vyhoštění rozhodnuto. Nepožádala o odročení jednání ani z jiných důvodů. Krajský soud tedy neměl od stěžovatele ani od jeho zástupkyně informaci o žádných relevantních důvodech, které by bránily projednání věci při ústním jednání dne 28. 1. 2014.

[27] Ani tvrzení zástupce stěžovatele učiněné při ústním jednání nelze považovat za konkrétní procesní návrh, nevyplývá z něj, že by se stěžovatel něčeho domáhal. Šlo pouze o obecné vysvětlení důvodu stěžovatelovy neúčasti u ústního jednání bez odpovídajícího procesního vyústění. Z předloženého nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 281/12 ani ze sdělení žalovaného ze dne 8. 1. 2014 rovněž nevyplynulo, že stěžovatel skutečně požádal o přerušení trestu vyhoštění za účelem účasti na ústním jednání, ani že příslušný trestní soud nemohl o této žádosti včas rozhodnout z důvodu chybějícího spisového materiálu.

[28] Ústního jednání se účastnila zástupkyně stěžovatele prostřednictvím zmocněnce na základě substituční plné moci. Krajskému soudu rovněž nebyla podána žádost o odročení jednání z důvodu nepřítomnosti stěžovatele. Ze soudního spisu nevyplývá, že by byl stěžovatel povinen něco při ústním jednání osobně vykonat a ani kasační stížnost se o ničem takovém nezmiňuje. Krajský soud poskytl stěžovateli odpovídající procesní poučení při přípravě ústního jednání. Za této situace byl krajský soud oprávněn věc projednat i bez osobní přítomnosti zastoupeného stěžovatele.

[29] Krajský soud vyhlásil na jednání dne 28. 1. 2014 rozsudek, kterým žalobu zamítl. V odůvodnění rozsudku uvedl, že stěžovatelovu účast na jednání nepovažoval za přínosnou, neboť rozsah námitek byl dán žalobou a další námitky by nebylo možné posoudit s ohledem na zákonnou koncentraci řízení. To, že se rozhodnutí o správním vyhoštění z roku 2002 týkalo osoby stěžovatele, jednoznačně konstatoval Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 16. 8. 2012, čj. 8 As 85/2011 – 42, ze kterého krajský soud obsáhle citoval. Krajský soud rovněž poznamenal, že stěžovatel nemohl být zkrácen na svých právech, pokud se jednání nezúčastnil, neboť byl u jednání v plném rozsahu zastoupen svým právním zástupcem. S poukazem na shora uvedené okolnosti je třeba názoru krajského soudu přisvědčit.

[30] S poukazem na shora uvedené důvody neshledal Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí krajského soudu nezákonným, proto kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[31] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 30. července 2014

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu